

מעדני אשר

גיליון שמי"ז
(שנה ח')
פרשת מקץ-הנוכה תשע"א
י"ל ע"י
מכון "מעדני אשר"

הגליונות ברחבי תכל יוצאים לזכותו של הרב ברוך בן מרים ומרת שיינדל מלכה בת היה פייגא

מדוע אין עושין ט' ימים חנוכה

הרי לא היה שמן טהור רק אחר תשעה ימים?

איתא בגמ' שבת כ"א ע"ב מאי חנוכה דתנו רבנן בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה תמניא אינון דלא למספד בהון ודלא להתענות בהון שכטוכנסו ייונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אל פח אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול ולא היה בו אלא להדליק יום אחד נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונת ימים וכו' לשנה אחרת קבעום ועשאום ימים טובים בהלל ובהודאה.

הנה יש כמה הסברים מדוע היה צריך את הנס לשמונה ימים עד שיהא להם שמן טהור.

א. מפני שכל ישראל היו בחזקת טמאי מתים, ואי אפשר להתקין שמן טהור עד שיעברו עליהם שבעה ימים מיום טומאתם, ויום אחד לכתישת הזיתים ותיקונם להוציא מהם שמן טהור, כך כתב הבית יוסף אורח חיים סימן תרע"ו.

ב. היה להם שמן טהור רחוק ארבעה ימים והוצרכו שמונה ימים בין הליכה וחזרה, כך כתב הר"ן שבת כ"א ע"ב, וכן כתב המאירי שבת כ"א ע"מ ב'.

יש להקשות: הא אי אפשר שמונה ימים בלא שיהא שבת באמצע, א"כ היה צריכים להתעב על הדרך ט' ימים, דהרי אסור ללכת בשבת יותר מ"ב מיל, והיה צריך הנס להיות על ט' ימים, והליכה עבור השמן מכשירי מצוה הוא ולא דחי שבת, א"כ מדוע אין מדליקין תשעה ימים, כך מקשה בשו"ת אבני צדק אור"ח סימן ק"י, וכן הבני יששכר בספרו חידושי מהרצ"א על חנוכה, וכן בחתן סופר על שו"ע בסוף הספר בסוף קונטרס נר מצוה, וכן בשו"ת שאילת יעקב חלק ב' סימן י"ח, וכן בשו"ת שבט סופר אור"ח סימן נ"ב, וכן בשו"ת מנחת משה סימן מ"ה, וכן בשו"ת שיה יצחק סימן שכ"ד, וכן בשו"ת דברי יציב אורח חיים סימן רע"ט.

איכא כמה תרוצים:

א. כוונת הר"ן הוא דביום א' גברה מלכות בית חשמונאי ובדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן ומיד שלחו שליח להביא להם שמן טהור, ומזה הפך היו דולקים ביום א' לעת ערב, נמצא ששלחו שליח יום א' קודם הדלקה, ונעשה הנס והדליקו ח' ימים, וצא וחשוב הט' ימים אשר היו צריכים להתעב, נמצא כלה ביום ב' בשבוע השני, ועד יום ב' היה להם שמן מזה הפך, וביום ב' לעת ערב התחילו להדליק משמן החדש, והר"ן לא חשב רק ימי הליכה, כך תירץ הרמ"ק מרדכי מובא בשו"ת אבני צדק אור"ח סימן ק"י, וכן בשו"ת דברי יציב אורח חיים סימן רע"ט.

ב. אפשר לתרץ ע"פ מה דאיתא במשנה תענית י' ע"א, רבי גמליאל אומר ב' במרחשוון שואלים על הגשמים ט"ו יום אחר החג כדי שיגיע אחרון שבישראל לנהר פרת, וכתב התו"ט שם ואל תתמה על השבתות שבתוך אלו הט"ו יום שאי אפשר ללכת בהם, שהרי אפשר שילך ע"י בורגנים כמ"ט בגמ' שבת ק"נ ע"ב וגם ע"י עיבורי עיר כמ"ט בטור אור"ח סימן צ"ח, והואיל ואפשר להיות כן שיערו חכמים בכך ימים כיון שאפשר שאין השבתות מעכבות, ולפי"ז שפיר"ל הלאו דהלכו בשבת להבאת השמן, כך תירץ בשו"ת שאילת יעקב חלק ב' סימן י"ח, וכן בשו"ת שיה יצחק סימן שכ"ד, וכן בשו"ת דברי יציב אור"ח סימן רע"ט.

ג. לאו דווקא נקט ארבע ימים, רק ג' ימים וחצי הוצרך להיות רחוק דהרי שבת היה בנתיים, כך תירץ הבני יששכר בספרו חידושי מהרצ"א על חנוכה, דף כ"ד ע"א מדפי הספר.

ד. באמת לא הולך אחד בשבת כל היום רק עד י"ב מיל, ומשם הלך אחר ממקומות אחרות וכל אחד הלך עד תחומו, כך תירץ בשו"ת שבט סופר אור"ח סימן נ"ב.

ה. הר"ן יסבור כשיטת הרא"ש סוף פרק קמא דעירובין סימן כ"ד, וכן סובר הרמב"ן שם, וכן ברשב"א שם דתחומין י"ב מיל גם כן מדרבנן, וכיון דהויה רק איסורי דרבנן יש לומר אין שבות במקדש, ובשו"ת שואל ומשיב מהדורא קמא חלק ב' סימן קמ"ו הוכיח דשבות במקדש אף במדינה לא גזרו לפי הנ"ל אתי שפיר, כך תירץ בשו"ת שאילת יעקב חלק ב' סימן י"ח.

ו. ע"פ מה שכתב הרשב"א יבמות ו' ע"א דבלאו דמחמר ליכא עשה דשבתו, דלא נאמר רק על מלאכה שחייב עליו כרת אבל לא מחמר דהוא רק בלאו ולא בכלל מלאכה הוא א"כ י"ל דעשה דוחה ל"ת, וצריכין לומר ג"כ דעשה דמקדש דוחה ל"ת דעלמא שאינו במקדש ועיין בט"א בסוגי' דמצות צריכין כוונה שהוכיח כן מש"ס שבת ועיין בשעה"מ בהלכות נדרים שהאר"ך בזה והא דלא הוי בעידנא, יש לתרץ ע"פ מה שכתב הרשב"ר מובא בנמוקי יוסף ב"מ ל' ע"א דהכשר מצוה הויא בעידנא, כך מביא בשו"ת שבט סופר אור"ח סימן נ"ב לתרץ.

אבל דחה תרוץ זה: דלא דמי כלל דדווקא גבי השבת אבידה דווקא דנטילתו והבאתו בביתו בכלל מצות השבה דהא אי אפשר לו להשיבו אם לא שנטלו והביאו לביתו וע"ז אמרה והשיב את אבידה ואפילו על זה חולק הנמוקי"י שם דמ"מ עיקר גוף המצוה הוא השבה בבית בעלים משא"כ במילה שכל שנעשה הוא מגוף המצוה עצמה ואם לא גמרה לא נעשה רק חצי מצוה אבל לילך בעד שמן בוודאי אין זה הכשר מצוה כלל שיהיה בעידנא.

גליון זה נודב ע"י ידידינו

עו"ד הרב יעקב וינרוט שליט"א
לעיי"נ אביו היקר באדם אציל נפש ובעל מידות
הרב משה אהרן בן הרב מרדכי ז"ל

המקום ינחם אתכם ... ובהמשך פעולתכם הטוב תמצאו נוחם

מה מהני מה שהיה חותם על פח השמן

הרי באיסור דאורייתא בעינן חותם בתוך חותם?

יש להקשות: מה מהני מה שהיה חותם הכהן גדול בחתמו, הרי לגבי איסור דאורייתא לא מהני חותם אחד רק צריך שיהא חותם בתוך חותם, כמו שמבואר בש"ך יור"ד סימן קי"ח ס"ק ה' א"כ כאן שהיה רק חותם אחד והיה חשש טומאה שהוא איסור דאורייתא א"כ איך סמכו על החותם, כך מקשה בשו"ת ויצבור יוסף סימן נ"א ס"ק ג', וכן בשו"ת אפרקסתא דעניא חלק א' סימן י"ז, וכן בשו"ת מור ואהלות ע"מ נ"ח ע"ב.

איכא כמה תרוצים:

- א. מנלן דלא הויא רק חותם א' דמלשון "חותמו" ודאי אין הכרח, ויכול להיות באמת שהיה חותם בתוך חותם, כך תירץ בשו"ת אפרקסתא דעניא חלק א' סימן י"ז.
- ב. שם לא הויא צורך לחותם בתוך חותם, דמה דבחבית צריך חותם בתוך חותם, הוא משום דבחותם אחד טרח ומזייף לתקן החותם לבל יותפס כנגב וכי"ב, והרי שם היה החשש מחמת היונים, והרי עשו מה שלבם חפץ, ולמה להם לזייף באין מורא על ראשם ולא הויא צריך רק להכיר שלא נגעו בו, כך תירץ בשו"ת אפרקסתא דעניא חלק א' סימן י"ז.
- ג. הא דבדאורייתא בעינן ב' חותמות זה דין דרבנן, א"כ במקדש דקימ"ל דאין שבות במקדש לא בעינן ב' חותמות אף בדאורייתא, לכן אתי שפיר מה שמסכו על חותם אחד, כך תירץ בשו"ת מור ואהלות ע"מ נ"ח ע"ב.
- ד. ע"פ מה שכתב בכלבו סימן מ"ד שהיה מונח בתוך שדה קבועה בכותל שלא היו יכולין להסיטה והיה פתחה סגור וחתום בחותמו של יוחנן כהן גדול ובסגירת הפתח בחותם הכירו שלא נגעו בפך ולא היה בו שמן להדליק רק לילה אחת ונעשה להם נס והדליקו ממנו ח' ימים עד שהובא השמן, ונראה מהלשון שהיה חותם בתוך חותם, לפי הנ"ל אתי שפיר, כך תירץ בשו"ת מור ואהלות ע"מ נ"ח ע"ב.

מה ראה הכהן גדול לחתום על הפח וכי היה הדרך לחתום על

פחי השמן בבית המקדש?

יש להקשות: מה ראה הכהן גדול לחתום על הפח וכי היה הדרך לחתום על פך השמן בבית המקדש, כך מקשה החיד"א בספרו מחזיק ברכה א"ח בקונטרס אחרון לסימן תר"ע אות ב', וכן בשו"ת דברי יציב אורח חיים סימן רפ"ב.

איכא כמה תרוצים:

- א. מנהגם היה להכניס בפך השמן שיעור הדלקת לילה אחד והיו חותמים את זה בחותמו של כהן גדול, כך מביא החיד"א בספרו מחזיק ברכה א"ח בקוב"א לס' תר"ע אות ב', וכן בספרו שו"ת יוסף אומץ סימן ל"ב.
- ב. יתכן שזה היה יוחנן כה"ג שנעשה צדוקי, ואצלו היו כל השמנים שעשו פרושים בחזקת טמאים מפני שהזו עליהם מפרה שלא נעשית במעורבי שמש, ולכן הטמין במיוחד שמן שהוא טהור גם לשיטת הצדוקים, ואח"כ בנצחון החשמונאים מצאו הפך הזה ונעשה בו נס, ובוזה היה תיקונו שבאותו פך שלו שנתפס למינות בו נעשה הנס ע"י מתתיהו בנו, כך תירץ בשו"ת דברי יציב חלק אורח חיים סימן רפ"ב.
- ג. עשה כן לצורכי חביתים ולמצוה מן המובחר היה שמן זך כתית דכשר למנורה והיו ג' לוגים ועשו פתילות דקות שיספיק ללילה אחד, כך תירץ בשו"ת פני אריה סימן מ', ועיין בספר הנפלא אבני שוהם על חנוכה סימן ח' לירידי הגאון רבי ישעיה שלאמביץ שליט"א מרביץ תורה בעיר אנטוורפן.
- ד. עוד קודם זמן החשמונאים מילא הכהן גדול את הפח בשלשה לוגין וחצי ולא התמלא וכך עשה שבעה פעמים עד שהתמלא ובגלל שקרה לו כזה נס, עם הכד הזה חתם על פך השמן לסימן, כך תירץ האמרי אמת מגור זצ"ל.

מדוע אין לכולם בנים תלמידי חכמים הרי הרגיל בנר

יש לו הבטחה שיהא לו בנים תלמידי חכמים?

איתא בגמ' שבת כ"ג ע"ב אמר רב הונא הרגיל בנר הויין ליה בנים תלמידי חכמים, ופרש"י בנים תלמידי חכמים, דכתיב כי נר מצוה ותורה אור על ידי נר מצוה דשבת וחנוכה בא אור דתורה, ומדברי רש"י הללו מבואר, דהא דאמרין הכא הזהיר בנר היינו נר דשבת ונר דחנוכה.

והנה בפירוש עיון יעקב שם הקשה דעכשיו בזמן הזה דכו"ע רגילים במצות נר חנוכה ונר שבת יהיו לכולם בנים ת"ח, ובמציאות אין רואים את זה.

יש שמתרץ: ע"פ מה שכתב בבית הבחירה למאירי שבת כ"ג עמוד ב' וז"ל לעולם יהא אדם זריז לקיים את המצות בקלה כבחמורה שאינו יודע מתן שכרן של מצות, ומ"מ יהא לבו סמוך שאין השם מקפח שכר כל בריה ושמתו לשלם מדה כנגד מדה דרך הערה אמרו הרגיל בנר חנוכה דרך חובב מצוה ובהערה מפורסמת הויין לו בנים תלמידי חכמים לקיים עליו נר מצוה ותורה אור, לפי הנ"ל אתי שפיר דרך מי שמקיים את זה בכזה אופן מקבל הבטחה זו, כך שמעתי תרוץ מהגאון הצדיק רבי אלימלך בידרמן שליט"א בדרשה בבית שמש בבית המדרש של כ"ק מרן האדמו"ר מברגסאז שליט"א בש"ק פרשת וישב.

יש שמתרץ: ע"פ מה שכתב הטור אור"ח סימן רס"ג ויהא זהיר לעשות נר יפה דאמר רב הונא הרגיל בנר של שבת להשתדל בו לעשותו יפה, והקשה הב"ח הרי בגמ' סתמא קאמר הרגיל בנר הויין ליה בנים תלמידי חכמים ומנ"ל לפרשו לעשותו יפה, ולפי הנ"ל אתי שפיר דהטור היה קשה לו קושיא הנ"ל מדוע אין רואים שהבנים תלמידי חכמים ולפי הנ"ל אתי שפיר שצריך דווקא שיהא יפה, מעדני אשר.

ובעיון יעקב שם כתב וז"ל ואי לא דמיסתפינא הייתי אומר דקאי הרגיל בנר כדי שבני ביתו יכולין ללמוד בלילה אצל הנר הויא ליה בנים ת"ח.

מדוע הרגיל בנר מקבל ברכה שבניו יהיו תלמידי חכמים ואינו

מקבל ברכה שהוא יהא תלמיד חכם?

יש להקשות: מדוע הרגיל בנר מקבל ברכה שבניו יהיו תלמידי חכמים ומדוע אינו מקבל ברכה שהוא גופיה יהא תלמיד חכם, כך מקשה הלבוש אור"ח סימן תרע"א, וכן הפרי חדש הלכות חנוכה סימן תרע"א, וכן באליה רבה סימן תרע"א.

איכא כמה תרוצים:

- א. משום הכי לא קאמר שאם רגיל בנר דאיהו גופיה הויא צורבא מדרבנן, משום דקרא על כרחך עיקרו לנר שבת אתי שהוא דאורייתא, וקימ"ל דעיקר מצות הדלקת שבת הוא בנשים, ובנשים לא שייך איהו גופיה צורבא מרבנן דכל המלמד בתו תורה כאילו מלמדה תפלות, כך תירץ באליה רבה אור"ח סימן תרע"א.
- ב. כי לפעמים אינו ראוי להיות תלמיד חכם, כאשר אין לו חכמה כלל, לכך אמר 'הויין לו בנים תלמידי חכמים, כי הכל ראוי לזה, כך תירץ הפרי חדש אור"ח סימן תרע"א וכן בספר נר מצוה חלק ב' עניני חנוכה.
- ג. מיירי בענין שהוא כבר תלמוד חכם אפילו הכי מקבל ברכה שאם הוא רגיל בנר הויין ליה בנים תלמידי חכמים, כך תירץ הלבוש וכן הפרי חדש אור"ח סימן תרע"א.
- ד. נקט הכי משום חנוכה דכיון דזריז בה והח' ימים רומזים גם כן למצות מילה שבטלו מהם זוכה לתרתי שיהיו לו בנים למולם ושיהא תלמידי חכמים, כך תירץ הפרי חדש אור"ח סימן תרע"א.

מדוע בזמננו יש הרבה אנשים שאינם מדליקים בחוץ

הרי כיון דליכא סכנה יש חיוב להדליק בחוץ?

איתא בגמ' שבת כ"א עמוד ב' תנו רבנן נר חנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ, אם היה דר בעלייה מניחה בחלון הסמוכה לרשות הרבים, ובשעת הסכנה מניחה על שלחנו.

יש להקשות: כיון דבזמן הזה ליכא סכנה, מדוע יש הרבה אנשים יראים ושלמים שאינם מדליקים בחוץ כעיקר התקנה.

הנה האור **זרוע** הלכות חנוכה אות ש"ג כתב וז"ל והאינדא דליכא סכנה לא ידענא מאי טעמא אין מדליקין בחצרות.

וכן **העיטור** עשרת הדברות הלכות חנוכה כתב וז"ל ובשעת הסכנה מניחה על שלחנו ודיו ואחר שנהגו על הסכנה נהגו ומי שיכול להניחה מבחוץ מניחו בחוץ ואם לאו על פתחו, ובספר פתח הדביר בהערותיו לעיטור שם סק"ד כתב וז"ל ור"ל אף שאין סכנה, מ"מ נהגו להניחו על השלחן, והעיטור רצה ליישב בזה את התמיה של האו"ז על מנהגו שאין אנו מדליקין בחצירות אע"פ שאין סכנה, היינו אחר שנהגו כן נשאר במנהגם.

ובספר נמוקי אורח חיים סי' תרע"א תמה ג"כ על זה מדוע לא יקיימו עתה המצוה כתיקונה להדליק נר חנוכה בפתח מבחוץ כיון שאין סכנה, אמנם בתוך דבריו מצינו קצת תרופה לתמיה זו, משום שהרוח מצוי וביותר בימות החורף בחוץ, וקרוב לוודאי שתכבה בתוך זמן מצותו, והוי כמו שלא נתן שמן כדי שתדלק כשיעורו, עיי' בש"ע סי' תרע"ה סעי' ב' אבל תימא שלא הזכירו הפוסקים בנר חנוכה דמצותו מבחוץ מחשש זה, וא"ת שצריך להדליק מבחוץ בפנס של זכוכית, הו"ל להפוסקים להזכיר מזה, וגם יש להסתפק כיון שנתקן לראותו, אם ע"י זכוכית הוי ראי' בזה.

וחידוש שלא הביא מתשובות שאילת יעב"ץ ח"א סי' קמ"ט והביאו בשערי תשובה סו"י תרע"ג דמטעם הנ"ל דכדי שיהא שמור מהרוח כתב דקרוב לומר כמעט חובה לתקן כלי כזה לנ"ח, ובודאי עשו כן בזמן הש"ס שהיו מדליקין מבחוץ, וגם בפנים שכמה פעמים גורמין לו כיבוי היה נכון לעשות כלי כזה, אם אפשר להמציא בקלות, אף שלא ראיתי לרבנן קשישי דעבדי הכי, ובשע"ת שם אחרי שהביא את השאילת יעב"ץ הנ"ל, כתב דלא ראה מי שנוהג כן.

והנה בערוך השלחן סי' תרע"א סעי' כ"ד כתב, וז"ל והנה עתה אין אנו מדליקין בחוץ ואף שאין סכנה אצלנו, מ"מ כמעט הוא מהנמנעות מפני שבכל המדינות שלנו ימי חנוכה הם ימי סגריר גס ושלג ורוחות חזקים ואי אפשר להניחם בחוץ אם לא להסגירם בזכוכית וכולי האי לא אטרחהו רבנן, ועוד דבזה לא יהיה היכר למצוה כל כך, וגם לא בכל המקומות יניחו לעשות כן, ולכן כולנו מדליקין בבית.

וכן בתשובת אמרי נועם ח"ב סי' כ"ט הקשה לו השואל על מנהגו להדליק בפנים אף בדליכא סכנה, והשיב לו בזה"ל הנה באמת יפה תמה, אך אנכי מצאתי מקור לזה במס' מגילת תענית שם וז"ל מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ וכו' ואם מתירא מן הלצים מניחה על פתח ביתו מבפנים ובשעת הסכנה מניחה על שלחנו ודיו, ועכשיו בזמן הזה, לא הויה שעת הסכנה חלילה, רק מיקרי שרבו הליצים מדליקין בפנים אצל הפתח, עיין במקראי קודש על

חנוכה סימן ט"ז אריכות נפלאה בעינין זה.

אם חל יום ב' דחנוכה בשבת ואין לו רק ג' נרות

האם ידליק ב' לשבת או ב' לחנוכה?

יש לחקור לפי מה דקימ"ל אור"ח סימן תרע"ח דנר שבת קודם לנר חנוכה משום שלום בית איך הדין כשחל יום ב' דחנוכה בשבת ואין לו רק ג' נרות האם מוטב להדליק ב' נרות לשבת אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור כמ"ש המחבר אור"ח סי' רס"ג ולבטל מצות מהדרין מן המהדרין דחנוכה או דילמא מהדרין דחנוכה עדיף וידליק ב' לחנוכה ואחד לשבת.

הנה הפרי מגדים אור"ח סימן תרע"ח כתב שידליק אחד לשבת ושניים לחנוכה דמהדרין עדיף.

והנה בשו"ת בית שערים אורח חיים סימן ס"ה נשאל בשאלה הנ"ל ומביא בשם בנו את דברי הפרי מגדים הנ"ל דמהדרין עדיף.

ובנו נותן טעם לפסק הפרי מגדים: משום דמהדרין נזכר בגמ' וב' נרות דשבת לא נזכר בגמ' ואדרבה אמרינן בגמ' שבת כ"ג הרגיל בנר וכו' משמע רק נר אחד, וכן שם כ"ה ותזנח משלום נפשי זו הדלקת נר בשבת משמע רק נר אחד, וכל המקור שבעיני שתי נירות בשבת הוא מדברי הטור סי' רס"ג ולכן מהדרין עדיף דיש לזה מקור בגמ'.

ואף שדברי הטור סי' רס"ג מקורו נמי ממדרש נחומא וכמ"ש בית יוסף שם בשם הכלבו, מ"מ מה שמוזכר בגמ' עדיף מהמדרש, עיין מג"א סי' תר"ץ סק"ב, ועיין תו"ט ברכות פ"ה מ"ד ד"ה ואם, ותשובות נוב"י תנינא י"ד סי' קס"א, וכן חת"ס אור"ח סי' ל"ו וק"ג.

אבל מה שהביא בני מגמ' שבת כ"ג הרגיל בנר דמשמע רק נר אחד, הוא ראייה לסתור דשם פרש"י דקאי אנר שבת ונר חנוכה, וא"כ גם נר חנוכה הוא רק אחד, ועוד כיון דגבי נ"ח נזכר בגמ' מהדרין מוכח דשייך לומר על נרות הרבה ג"כ נר.

אבל לענ"ד נראה להביא ראייה: דקפידה בב' נרות שבת משום זכור ושמור אינו קפידה כל כך, מדברי הדרכי משה ריש סימן רס"ג שהביא בשם מהר"ל דאם אשה שכחה פעם אחד להדליק נר שבת צריכה להוסיף כל ימיה על נר של מצוה שהיתה רגילה להדליק עד עתה, וכתב עליו הדרכי משה דכל המוסיף על הנרות גורע ומפסיד הכונה של זכור ושמור, אבל הנשים נוהגות כדברי מהר"ל, אלמא דאין קפידה כל כך בהך דזכור ושמור.

מיהו יש לדחות: דכשמוסיף יש בכלל מאתים מנה ואין חסרון במעשה רק שמפסיד הכונה ויכול להוסיף על דבר המכוון וכמ"ש הדרכי משה שם בשם מרדכי ואשר"י אבל לפחות אינו רשאי וכמ"ש שם בהג"ה ובלבד שלא יפחות.

ומדברי המגן אברהם סי' רס"ג סק"ט משמע דב' נרות דשבת עדיפי ממהדרין דנר חנוכה, דכתב אהא דפסק שם בשו"ע דנר שבת קודם לנר חנוכה משום שלום בית ולכן אם יש לו נר אחד סגי ויקנה אח"כ לקידוש או לנ"ח ומ"מ גם בחנוכה בנר אחד סגי ומוכח דאם יש לו נר אחד לחנוכה שוב ירבה בנרות שבת אף דמבטל מהדרין דחנוכה.

ונראה לי: דטעמו לאו משום זכור ושמור לחוד, דמה"ט ודאי מהדרין המוזכר בגמ' עדיף, רק הטעם עפ"מ"ש המחבר שם ס"ה דאם כמה בעה"ב אוכלים במקום אחד י"א שכ"א מברך על מנורה שלו, וכתב מג"א סק"ט דכל מה דמיתוסף אורה יש בה שלום בית ושמחה יתירה להנאת אורה בכל זוית וכו' וכיון דאית ביה הידור שלום בית, שוב אמרינן כמו דעיקר שלום בית עדיף מעיקר נ"ח, כן הידור דשלום בית עדיף מהידור דנ"ח.

מכתבים למערכת

איך אכלו השבטים אבר מן החי הרי גם בן נח מצווה על אבר מן החי
מה שהקשתם על מה שכתב רש"י בפרשת וישב ל"ו ב' ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם וברש"י כל רעה שהיה רואה באחיו בני לאה היה מגיד לאביו היו מגיד שהיו אוכלין אבר מן החי, דיש להקשות איך עברו השבטים על איסור דאורייתא של איסור אבר מן החי, הרי אף בן נח מצווה על איסור אבר מן החי, ותרצתם בתמשה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א ח"מ"ו מחוקי הדת
נראה לרצן, ע"פ מה דקמ"ל יור"ד סימן ס"ב ס"ק ג' אבר המדולדל פירוש שנתלש קצת ועדיין מחובר קצת אם אינו יכול לחזור ולחיות, אפילו אם לא פירש ממנו עד לאחר שחיטה אסור, ויש מחלוקת ראשונים אי אסור רק מדרבנן או אסור מן התורה ע"ש בפרי חדש ועיין בהגהות חגורת שמואל על הלבוש דאם אסור רק מדרבנן מותר לבן נח, אבל אם אסור מן התורה אסור לבן נח, וא"כ יש לומר דיוסף סבר דאסור מן התורה ועל כן אסור גם לבני נח, והשבטים סבירא ליה דרק איסור דרבנן יש וא"כ מותר לבן נח, ועל כן אכלו אבר המדולדל מחיים ואכלו אחר השחיטה.

הגאון רבי יצחק מאטצען שליט"א וליאמסבורג מח"ס תפלא הואיל משה
יש לציון דבשבע עקב פרשת וישב כתב שהשבטים לא אכלו רק חצי שיעור ומחלוקתם היה אי קימ"ל חצי שיעור אסור מן התורה או מותר מן התורה, ועיין מה שכתבנו בזה בספרי הואיל משה פרשת שמעני אות פ"ו ובפרשת במדבר אות א'.

הגאון רבי דוד לייסנין שליט"א ראש כולל היכל התלמוד ת"א
מה שתרצתם שאכלו את זה ע"י ביטול, יש להעיר הרי אין מבטלין איסור לכתחילה. מעדני אשר: היכן מצאנו שגוי יש לו איסור לבטל איסור לכתחילה.

הרב אברהם הבר שליט"א ירושלים
נראה לתרץ שאכלו אבר מן החי שלא כדרך אכילה, ויוסף סבירא ליה דבן נח מוזהר על אבר מן החי אף שלא כדרך.

מעדני אשר: אפשר לומר יותר בפשטות ע"פ מה שכתב המהרש"ל שבועות כ"ג ע"ב דכל היבא דאסור כל שהוא אף שלא כדרך אכילה אסור דלא גרע מכל שהוא, א"כ בבן נח שלא נתנו שיעורין כמו שכתב הרמב"ם א"כ אף שלא כדרך אכילה אסור אצלם, וכן כתב להר"א בשו"ת מהר"ם שוק יור"ד סימן ק"ט וכן בשדה חמד ח"ב ע"מ 13 מביא סברא זו בשם שו"ת הרמ"ץ יור"ד סימן ל"ח אות ד'.

הרה"ג רבי שמואל ישראל שטרן שליט"א בני ברק
נראה לתרץ, דהשבטים אכלו אבר מן החי של חיה דסברי כרבי מאיר חולין ק"ב דאינו נוהג אלא בבמה טהורה בלבד, ולא בחיה ונעף.

הבה"ח שמואל רוטנברג נ"י וישבת סלבודקא בני ברק
מה שכתבתם תרוץ בשם הפרי מגדים דאכלו אבר מן החי מבין פקועה, שאינו חייב שחיטה, יש לציון דכן כתב באריכות בספר נועם מגדים בפרשת מקץ באריכות גדולה.

איך היה מותר ליצחק להתפלל בשדה הרי אסור להתפלל בשדה

מה שהקשתם בשם הראשונים על הא דכתוב בפרשת חיי שרה כ"ד ס"ג ויצא יצחק לשוה בשדה, דיש להקשות איך היה מותר ליצחק להתפלל בשדה, הרי איתא בגמ' ברכות ל"ד ע"מ ב' אמר רב כהנא צניף עלי מאן דמצלי בבקתא, ופירש רש"י שכשהוא במקום צניפות חלה עליו אימת מלך ולבו נשבר, ותרצתם בארבע אופנים.

הרב אליהו נתנאל חיפה שליט"א חיפה
יש לציון מה שכתב בשלמי ציבור הובא בכף החיים סימן ע' דכיון דהויא מקום שנעשה לו נס לבן הותר לו להתפלל, ועיין בעלניו לשבח חלק ב' ע"מ שצ"א שכתב דמטעם זה מותר למי שנעשה לו נס להתפלל ליד התהום הפעורה בטלסטון שניצול מהפינוע אך לאדם אחר אסור להתפלל שם.

הרב דוד מאיר יאקאב שליט"א ירושלים
יש לציון דהאמרי אמת מתרץ דמידתו של יצחק היא יראת שמים וזהו הר המוריה ולכן היה מותר ליצחק להתפלל שם.

אדם שיש לו בן חשוב יותר משאר הבנים האם מותר לתת לו את כל הירושה
מה שהבאתם להקשות על הפוסקים דכתבו שאפי' למ"ד שאסור לאעבורי אחסנתא אפילו מברא בישא לברא טבא, היינו דוקא כשהתפרש לבן בין שאר הבנים, אינו אלא בהעדר הרע, שהם אינם נוהגים כשורה והוא נוהג, אבל היבא דהוי בעדיפותא דאיכא נמי תורה דהוי חכם, ואינהו לא היו בחכמה, לכ"ע ליכא משום אעבורי אחסנתא, דקשה שהרי הרמב"ם פ"ו מהל' נחלות ה"א כתב ומדת חסידות שלא יעיד אדם חסיד בצוואה שמעבירים בה הירושה מן הורש, אפילו מבן שאינו נוהג כשורה לאחיו "שהוא חכם" ונוהג כשורה.

הגאון אברהם בן חיים שליט"א ח"מ"ו בכ"ד אהבת שלום מח"ס משפטי חיים
נראה לתרץ, מה שכתבתי בזה בספרי פתוחי משפט קונטרס הצואה ע"מ ש"ג שיש לחלק בין איסור למדת החסידות, שהרי מבוואר בפסקי הרא"ש שיש איסור להעביר נחלה וכתב בספר רוב דגן ח"מ"ו סימן רפ"ב דאיכא בזה גם איסור תורה ולזה כתבו שבבן תלמוד חכם ליכא איסור, אבל מ"מ מדת חסידות שגם בזה לא יעביר נחלה מבניו.

הרה"ג עקיבא פשקוס שליט"א ר"מ במכנה לשיבת חסידות דארג בני ברק
יש לציון דהספורנו פרשת כי תצא כותב שאם בן אחד רשע מותר להעביר ממנו הירושה.

האם יש ענין לעשות יו"ט ביום הלידה

מה שהבאתם מחלוקת הפוסקים האם יש ענין לעשות יו"ט ביום ההולדת או דילמא אין שום ענין לעשות יו"ט ביום הלידה.

הגאון אהרן זאב חשון שליט"א מו"צ באשדוד ובית הוראה הליכות יוחנן
יש לציון דבספרי חוקת אהרן סימן כ"א הבאתי דהכתב סופר היה נוהג לעשות סיום מסכתא ביום ההולדת.

הרה"ג רבי בן ציון הלוי אפל שליט"א משפיע באשדוד מח"ס משבח עין
יש להוסיף מה דאיתא בשפתיה חיים ראש השנה שיום ההולדת הוא מעין ראש השנה פרטי לכל אחד, וכמו ראש השנה שהוא היום בו נברא העולם וכמו שאומרים בתפילה זה היום תחילת מעשיך, וכן שמעתי כמה פעמים ממורי כ"ק מרן האדמו"ר מוויניץ שליט"א שיום ההולדת הוא של חשבון הנפש בחרטה על העבר וקבלה על העתיד לשנה הבא"ש.

הרב מרדכי יצחק אגסי שליט"א מח"ס בדרך המלך בארא פארק
יש לציון דישנה סגולה מתלמידי הבעש"ט שאפשר לפעול רבות ביום ההולדת על פי הפסוק בתהילים פרק ב' פסוק ד' ח' ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך שאל ממנו ואתנה גוים נחלתך ואחותך אפסי ארץ.

מי שיצא מהכלא והוכנס למעצר בית האם יברך ברכת הגומל כשיוצא מהכלא

מה שהבאתם מחלוקת הפוסקים במי שיצא מהכלא והוכנס למעצר בית האם מברך הגומל כשיוצא מבית הכלא, וכתבתם דאפילו לשיטת שמברכים מיד שיוצא מבית הכלא מיירי שיש לו מנן בבית וספר תורה, דאם אין לו בודאי שלא יברך, וצ"ע אם מותר להשהות מזמנה של הברכה אם אין לו שתי הדברים האלו.

הרב יצחק קדמון שליט"א שעלבים
יש להעיר דהמשנה ברורה כבר פשט ספק זה דכתב בספר ר"מ ס"ק ב' דאין לדחות הברכה יותר מג' ימים בשביל ספר תורה, ושם בס"ק ח' כתב שבשביל מנן יתנין עד שלוש ימים ולא יותר.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א
לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: levih@017.net.il
לבוירוים כל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560
מי שמעוניין להצטרף לאלפי המנויים נא להתקשר למערכת

נר מצוה ותורה אור

הודעה משמחת הופיע קונטרס **מועדני אשר למעלה משישים עמודים**

חקירות הלכתיות בעניני חנוכה מתוך כל הגליונות של מעדני אשר בעניני חנוכה

כל מי שמעוניין להשיג את הקונטרס אפשר להתקשר לטלפון 057-3166560 וכן בטל: 057-3154010

התודה והברכה לידידינו החפץ בעילום שמו מלוס' אנג'לס שנטל על עצמו זכות הדפסת קונטרס זה

וכן תודה מיוחדת לידידינו הרה"ג רבי **מאיר שולביץ שליט"א** שערך את הקונטרס ברוב פאר והדר

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרה"ג רבי **דוד פרידמן שליט"א** בית שמש
ר"מ בישיבת בעלזא ירושלים ור"מ בביהמ"ד בעלזא בית שמש
לרגל שמחת הולדת בנו נ"י במז"ט
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות
ירוח נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרב **משה דוד שר שליט"א** ירושלים
לרגל שמחת הולדת בנו נ"י במז"ט
וברכת מו"ט לאביו ידידינו הרב **שמעון שר שליט"א**
מנכ"ל מוסדות צאנז וסגן ראש עיריית נתניה
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוח נחת מכל
יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה